T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2022/248
KARAR NO : 2022/360
KARAR TR : 20/06/2022

ÖZET: Davacının taşınmazları üzerinde ekimi yapılan pamuk bitkisineyeterli su verilmemesi nedeniyle oluştuğu öne sürülen maddi zararın tazmini istemiyle açılan davanın, taraflar arasında sözleşme bulunmadığı gözetildiğinde İDARİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : N. Y
Vekili : Av. A. B
Davalılar : 1-Garzan Kozluk Sulama Birliği
(yeni adı Batman Sol Sahil Sulama Birliği)
Vekili : Av. İ. B
: 2-Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
Vekili : Av. S. Ş

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin kiralama yoluyla almış olduğu, Siirt İli, Kurtalan İlçesi, Gözpınar Beldesi, Merkez .... ada ... parsel, ... ada ... parsel, ... ada ... parsel ve ... ada ... parsel sayılı taşınmazlara pamuk ektiğini; davalı DSİ kontrolünde olan genelde en geç haftada 1 defa olmak üzere sulama yapmak üzere su bırakıldığını ancak en son temmuz ayında (08/07/2018) pamukların sulanması için su bırakıldığını, bu tarihten sonra 24 gün boyunca sulama için su bırakılmadığını, ağustos ayında (01/08/2018) tarihinde suların bırakıldığını ve bırakılan suyun ihtiyaçları karşılamadığını bu nedenlerden dolayı ekilmiş olan pamukların kuruduğunu, normalde 4 günde bir verilmesi gereken suyun haftada birgün verildiğini, müvekkilinin bu duruma itiraz ettiğini ancak herhangi bir sonuç elde edemediğini, 24 gün sonra bırakılan suyun arazileri sulamaya yetmediğini, 31/07/2019 tarihine kadar en az 7 defa bırakılması gereken suyun yalnızca 2 kez bırakılmasının haksız olduğunu,hizmet kusurunu gösterdiğini,suyun düzenli verilmemesinin,pamuğun verimsizleşmesine ve hasat kaybına yol açtığını, DSİ ile Garzan Kozluk Sulama Birliğinin ihmalkar tutumu yüzünden müvekkilinin arazilerinde 143/14, 144/20 ve 146/50 nolu taşınmazlar üzerinde toplamda oluşan zarar miktarının bilirkişi raporlarına göre 9.963,33 kg olduğunu, bilirkişi raporuna göre arazilerinin büyük bir bölümüne yakın ekmiş olduğu pamuk arazisinin kuruduğunu ve zarar ettiğini, bu zararındavalıların hizmet kusurundan kaynaklandığını ifade ederek; davanın kabulü ile uğranılan zarara karşılık42.380,82 TL tazminatın zararın meydana geldiği andan itibaren yasal faiziyle birlikte tahsili istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. **Kurtalan Asliye Hukuk Mahkemesi 06/01/2020 tarih ve E.2019/627, K.2020/5 sayı ile,**açılan davanın 2577 Sayılı İdari Yargılama Usul Kanunu'nun 2/1-b maddesi uyarınca idari yargıda görülmesi gerektiğinden bahisle, HMK'nun 114/1-b ve 115/2 maddesi gereğince dava şartı yokluğundan usulden reddine karar verilmiş ve bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısımları şöyledir:

"Davalı DSİ Genel Müdürlüğü'nün kamu kurumu niteliğinde olduğu izahtan vareste olup, sulama kanallarının denetimi görevinin söz konusu kamu kurumuna mevzuat gereği kendisine verildiği açıktır.

Diğer davalı Garzan Kozluk Sulama Birliği de 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu md. 1/2 uyarınca kamu tüzel kişiliğini haizdir. Aynı kanun hükümleri uyarınca; DSİ'nin uygun görüşü alınmak suretiyle ana statülerinin ilgili bakanlıkça onaylanması sonucu tüzel kişilik kazanırlar ve hizmet alanları içerisinde DSİ'nin sahip olduğu görev ve yetkilere sahiptirler. Görev alanı içindeki tesislerin işletme, bakım, onarım ve yönetim hizmetleri sulama birliklerinin görevleri arasındadır (Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin 13/03/2018 tarihli ve 2016/4298 E., 2018/1804 K. Sayılı ilamı).

Davacı vekili, dava dilekçesinde davalı DSİ'nin denetiminde diğer sulama kanalındaki suyun diğer davalı sulama birliği tarafından gereğinden az şekilde bırakılmasından ötürü müvekkilinin tarlasındaki pamuğun kuruduğunu, ekilen pamukların kuruduğunu ve zarar ettiğini iddia ederek zararının davalıdan tahsilini talep etmiştir. Davacının ileri sürdüğü olgular, yukarıdaki açıklamalarımızın ışığında davalıların kamu hizmeti niteliğindeki görevini yerine getirmemesinden kaynaklanmakta olup, hizmet kusuruna ilişkindir. İdarenin hizmet kusuruna ilişkin fiillerinden dolayı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b maddesi gereğince idareye karşı idari yargı yerinde tam yargı davası açılması gerekir.

Nitekim, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin 14/01/2019 tarihli ve 2016/14459 E., 2019/28 K. Sayılı ilamında; "Davalı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü bir kamu tüzel kişiliği olup, kural olarak işlem ve

eylemleri kamusal nitelik taşır. Somut olayda, davalı DSİ Genel Müdürlüğünün yasa ile kendisine verilmiş bulunan görevi gereği gibi yerine getirmediği ileri sürülmüştür. Görevin hiç veya gereği gibi yerine getirilmemesi hizmet kusuru niteliğindedir. İdare'nin hizmet kusurundan doğan zararlardan dolayı, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b maddesi gereğince İdare'ye karşı idari yargı yerinde tam yargı davası açılması gerekir. Görev sorunu, açıkça veya hiç ileri sürülmese de kendiliğinden (re'sen) dikkate alınır." denilerek DSİ Genel Müdürlüğünün görevini gereği gibi yerine getirmemesinin hizmet kusuru niteliğinde olduğu, söz konusu nedenden kaynaklanan zararların tazmini için idari yargıda tam yargı davası açılması gerektiği vurgulanmıştır. Yukarıda bahsedildiği üzere diğer davalının da görevleri kanun ile kendilerine verilmiş olup, söz konusu görevlerin yerine getirilmemesinden doğan zararlar hizmet kusuruna vücut vereceğinden diğer davalı yönünden de davanın idari yargı yerinde görülmesi gerekmektedir.

Söz konusu gerekçeler ile yargı yolunun caiz olması dava şartının yokluğundan davanın usulden reddine yönelik aşağıdaki hüküm kurulmuştur."

3. Davacı vekili bu kez, müvekkilinin kiralama yoluyla almış olduğu taşınmazlar üzerinde ekimi yapılan pamuk bitkisine yeterli su verilmemesi nedeniyle oluştuğu iddia edilen zararın tazmini istemiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali ile fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla şimdilik 32.380,82-TL maddi tazminatın olay tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte tazminine karar verilmesi istemiyleidariyargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4. **Siirt İdare Mahkemesi 25/03/2022 tarih ve E.2020/704 sayıile,** uyuşmazlığın görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu gerekçesiyle, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmışöyledir:

"Dosyanın incelenmesinden; davacının Siirt İli, Kurtalan İlçesi, Gözpınar Beldesi'nde çiftçilik yapmakta olduğu, 2018 tarım sezonunda kiracı olarak kullandığı ... ada, ... parsel, ... ada, ... parsel ile .... ada, ... ve .... parsel sayılı taşınmazlar üzerinde ekimi yapılan pamuk bitkisine yeterli su verilmemesi nedeniyle oluştuğu iddia edilen zararın tazmini istemiyle Kurtalan Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 2018/2 D.İş dosyasında yaptırılan delil tespiti üzerine ilk olarak açılan davada, Kurtalan Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 06/01/2020 tarih ve E:2019/627, K:2020/5 sayılı kararıyla, 'Açılan davanın 2577 sayılı İdari Yargılama Usul Kanunu'nun 2/l-(b) maddesi gereğince idari yargıda görülmesi gerektiğinden HMK 114/l-(b) ve 115/2 maddesi gereğince dava şartı yokluğundan usulden reddine' karar verildiği, kararın taraflarca istinaf edilmemesi üzerine 01/07/2020 tarihinde kesinleşmesine müteakiben, süresi içerisinde Mahkememiz nezdinde ikame edilen işbu davada, söz konusu taşınmazlar üzerinde ekimi yapılan pamuk bitkisine yeterli su verilmemesi nedeniyle oluştuğu iddia edilen zararın tazmini istemiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali ile fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla şimdilik 32.380,82-TL maddi tazminatın olay tarihinden (17/08/2018) itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte tazminine karar verilmesi istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Bakılan davada; birlik ana statüsünün DSİ Genel Müdürlüğü'nün bağlı olduğu bakanlıkça onaylanması sonucu sulama birliklerinin tüzel kişilik kazanacağı, tüzel kişilik kazanıncaya kadar DSİ Genel Müdürlüğü ile bakanlık tarafından tesis edilen işlemin idari işlem olduğu, ancak sulama birliğinin tüzel kişilik kazanmasından sonra meydana gelen uyuşmazlıkların adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

Bu durumda; uyuşmazlık, davacının taşınmazına yeterli su verilememesinden kaynaklanan ürün zararının tazmini isteminden kaynaklanmakta olup, özel hukuk hükümlerine tabi olan davalı Garzan-Kozluk Sulama Birliği Başkanlığı (yeni adı Batman Sol Sahil Sulama Birliği) ile davacı arasında ücret karşılığında sulama suyu teminine ilişkin özel hukuk ilişkisinden kaynaklanan bu uyuşmazlığın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Nitekim; Danıştay Onuncu Dairesi'nin 07/12/2020 tarih, E:2015/1141, K:2020/5867 sayılı kararı da bu yöndedir."

III. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

5. Anayasa'nın 168. maddesinde; *" Tabiî servetler ve kaynaklar Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Bunların aranması ve işletilmesi hakkı Devlete aittir. Devlet bu hakkını belli bir süre için, gerçek ve tüzelkişilere devredebilir. Hangi tabiî servet ve kaynağın arama ve işletmesinin, Devletin gerçek ve tüzelkişilerle ortak olarak veya doğrudan gerçek ve tüzelkişiler eliyle yapılması, kanunun açık iznine bağlıdır. Bu durumda gerçek ve tüzelkişilerin uyması gereken şartlar ve Devletçe yapılacak gözetim, denetim usul ve esasları ve müeyyideler kanunda gösterilir."* denilmek suretiyle devletin doğal kaynakların aranması ve işletilmesi hakkını kanunla belli esaslar ve süreler için gerçek ve tüzel kişilere devredilebileceği kabul edilmiştir.

6. Yine Anayasa'nın 125. maddesinin son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu kurala bağlanmış; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde de, tam yargı davaları, idarenin eylem ve işlemlerinden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar

tarafından açılan davalar olarak tanımlanmıştır.

7. İdari işlem ve eylemlerden doğan zararların tazmini taleplerinin, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 12. ve 13. maddeleri uyarınca, idari yargı yerlerinde açılacak tam yargı davalarına konu edilmeleri, anılan Kanun hükümlerinin gereğidir.

8. DSİ Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri kapsamında çıkarılan, sulama birliklerine ilişkin 08/03/2011 tarih 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu'nun *"Amaç ve kapsam"* başlıklı 1. maddesinde şu hükme yer verilmiştir:

"(1) Bu Kanunun amacı; ülkenin su varlık ve kaynaklarının rasyonel kullanımı maksadıyla umumi sulardan faydalanmak üzere Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından inşa edilmiş veya halen inşa edilmekte olan ya da inşa edilmesi planlanan sulama tesislerini gayelerine uygun şekilde kullanmak, işletmek, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün onayını almak suretiyle işlettirmek, bu tesislerin bakım, onarım ve yönetim sorumluluğunu yürütmek, tesisi geliştirmeye yönelik yeni projeler yapmak, yaptırmak veya tesisi yenilemekle görevli sulama birliklerinin kuruluşu, organlar ile görev ve yetkilerini düzenlemektir.

(2) Sulama birlikleri kamu tüzel kişiliğine sahip olup, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde özel hukuk hükümlerine tabidir."

9. 6172 sayılı Kanun'un *"Birliğin görev alanı ve çalışma konuları"* başlıklı 3. maddesişöyledir:

"(1) Birliklere devredilen tesislerin hizmet alanı, birliklerin görev alanı olup sınırları, kapsamı ve ismi DSİ tarafından belirlenir.

(2) Bir görev alanı içerisinde aynı amaçla birden fazla birlik kurulamaz.

(3) Birlik, devraldığı tesislerin işletme, bakım, onarım ve yönetim sorumluluğunu çerçeve ana statüde ve devir sözleşmesinde yer alan esaslara uygun olarak yürütür.

(4) Birliğin çalışma konuları şunlardır:

a) Görev alanı içerisinde yer alan tesislerin işletme, bakım, onarım, yönetim ve yenileme hizmetlerini usul ve esaslarına uygun olarak yapmak.

b) Katılım payını, su kullanım hizmet bedelini ve uygulanan cezaları tahsil etmek.

c) Devraldığı tesislerin yatırım bedellerini geri ödemek.

ç) Devraldığı tesisi DSİ'nin onayını almak suretiyle geliştirmek, bu tesis ile ilgili yeni projeler yapmak veya yaptırmak.

d) Görev alanı içerisinde su miktarına bağlı olarak ekilecek bitki desenini Tarım ve Köyişleri Bakanlığının ilgili birimleri ile işbirliği yaparak planlamak.

e) Görev alanı içerisinde öngörülen üretim hedeflerinin gerçekleşmesine katkıda bulunmak üzere gerekli tedbirleri almak.

f) Sulama ve diğer tarımsal konularda faaliyet gösteren kurumlarla işbirliği yaparak araştırma, geliştirme ve eğitim çalışmalarında bulunmak.

g) Amaç ve görevleri ile ilgili konularda ulusal ve uluslararası gelişmeleri takip etmek.

ğ) Ortak tesisler için DSİ'ce sarf olunan işletme ve bakım masraflarından kendi payına düşen miktarı ödemek."

10. 6172 sayılı Kanun'un, 19/04/2018 tarihli, 7139 sayılı Kanun'un 53. maddesi ile ilga edilmeden önceki 13. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"Birlikler 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre alacaklarının tahsili yoluna başvurur."

11. 6172 sayılı Kanun'un, 19/04/2018 tarihli, 7139 sayılı Kanun'un 53. maddesi ile ilga edilmeden önceki *"Birlik üyesi olmayan su kullanıcılarının durumu"* başlıklı 19. maddesi şöyledir:

"(1) Birliğin görev alanında bulunan tesisten istifade eden su kullanıcıları, birlik üyesi olmasalar dahi, bu Kanunda ve birlik ana statüsünde öngörülen esaslar çerçevesinde, sulama işletme faaliyetlerine ilişkin olarak alınan kararlara diğer birlik üyeleri gibi uymaya ve yükümlülüklerini zamanında yerine getirmeye mecburdur. Üye olmayan su kullanıcılarının sulamadan faydalanmayla ilgili hakları kısıtlanamaz. Ancak, mali mükellefiyetleri birlik meclisi kararı ile iki katına kadar artırılabilir."

12. 19/04/2018 tarihli, 7139 sayılı Kanun'un 51. maddesi ile 6172 sayılı Kanun'a eklenen Ek 1. madde şöyledir:

"(1) Birlik görev alanında yer alan her su kullanıcısı gerçek ve tüzel kişi sulama tesisinden faydalanabilmek için o birliğe üye olmak zorundadır.

(2) İlk üyelik kaydı sırasında bir defaya mahsus olmak üzere (...) katılım payı tahsil edilir.

(3) Birlik üyeleri birlik tarafından tahakkuk ettirilen su kullanım hizmet bedelini ve borçlarını düzenli olarak ödemek, birlik tarafından su yetersizliğine bağlı olarak yapılan ekim planlamasına uymak, sulama planlaması ve su dağıtım ve münavebe programlarına katılmak, arazisi üzerinde yer alan sulama tesisini korumak, kişisel kusurlarından dolayı meydana gelen zararları gidermek, aksi takdirde bu zararları gidermek için birliğin yapacağı her türlü harcamayı birliğe ödemek, birliğin sorumluluğunda olan tesisler ile kullanılan her türlü ekipmana zarar vermemek, zarar verilmesi durumunda bu zararı tazmin etmek, birliğin sorumluluğunda olan tesisler üzerinde yapılan işletme, bakım ve onarım çalışmaları için arazisine girilmesine izin vermek ve sulama tesisinden faydalanma sözleşmesini imzalamak zorundadır.

(4) Su kullanıcısı olma vasfını kaybedenlerin üyelikleri resen sonlandırılır.

(5) Birlikler gelirlerini, birlik ana statüsünde belirtilen usul ve esaslara uygun olarak tahsil eder. Birlikler vadesinde ödenmeyen alacaklarını genel hükümlere göre tahsil eder.

(6) Birlik görev alanı dışında kalan su kullanıcılarından, suladıkları her dekar arazi başına su kullanım hizmet bedelinin iki katı ücret alınır.

(7) Birliğe Bakan tarafından görevlendirilen kamu personeli Başkan, görevlendirme süresince kurumundan aylıklı izinli sayılır ve kadrosuna bağlı olarak ödenen her türlü aylık, mali ve sosyal haklarının kurumu tarafından ödenmesine devam olunur. Bu şekilde görevlendirilenlere, damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın, sulama birliği hizmet alanı 1.000 hektara kadar olanlar için (10.000) gösterge rakamının, 1.000 hektar dâhil 10.000 hektara kadar olanlar için (15.000) gösterge rakamının ve 10.000 hektar ve fazla olanlar için (20.000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda her ay huzur hakkı ödenir. Başkana ödenecek huzur hakkı prime esas kazanca dâhil edilmez.

13. 26/07/2018 tarihinde Tarım ve Orman Bakanlığınca onaylandığı anlaşılan Sulama Birliği Çerçeve Ana Statüsünün i. *"Birlik Üyeliği"* başlıklı 8. maddesi şöyledir:

"(1) Birlik görev alanı içerisinde tapuda kayıtlı arazi sahibi olmak veya arazi kiralamak suretiyle tarımsal üretimde bulunan her su kullanıcısı gerçek ve tüzel kişi, tesisten faydalanabilmek için o birliğe üye olmak zorundadır.

(2) Aynı arazi üzerinde miras ortaklığı, paylı mülkiyet vb. sebeplerle birden fazla malikin bulunması halinde su kullanıcısı gerçek ya da tüzel kişilerin birliğe üyeliğinde diğer ortak ve/veya pay sahiplerinin muvafakatı istenir."

14. Aynı Ana Statünün ii. *"Birlik Hizmetlerinden Faydalanma"* başlıklı 30. maddesi ise şöyledir;

"(1) Birlik hizmetlerinden faydalanmak isteyen görev alanı içindeki su kullanıcılarının Sulama Tesisinden Faydalanma Sözleşmesini imzalamaları ve birliğe üye olmaları zorunludur.

(2) Birlik görev alanı dışındaki (şebeke dışı) su kullanıcıları ise bu statünün 6'ncı maddesindeki şartların sağlanması durumunda yıllık su kullanım sözleşmesi imzalayarak birlik hizmetlerinden faydalanabilirler. Bu durumdaki su kullanıcıları birlik üyesi olmasalar dahi, sulama işletme faaliyetlerine ilişkin olarak birlik başkanlığı tarafından alınan kararlara diğer birlik üyeleri gibi uymaya ve yükümlülüklerini zamanında yerine getirmek zorundadır.

(3) Birlik görev alanı dışında kalan su kullanıcılarından, suladıkları her dekar arazi başına su kullanım hizmet bedelinin iki katı ücret alınır."

B. Yargı Kararları

15. 27/11/2020 günlü ve 31317 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Anayasa Mahkemesinin 16/07/2020 tarihli ve E.2018/104, K.2020/39 sayılı kararında değinilen 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu kapsamındaki sulama birliklerinin hukuki statüsüne ilişkin gerekçe ve tespitlerin bir kısmı şu şekildedir:

"Sulama birlikleri, DSİ'nin belirlediği sulama alanlarında sulama işletmeciliği konusunda hizmet vermek için kurulan, sulama tesislerinin işletme, bakım ve yönetim sorumluluklarını üstlenen, kamu yararının ve kamu hizmetinin yerine getirilmesine yönelik faaliyet gösteren kamu tüzelkişiliğine sahip hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşlarıdır. Dolayısıyla sulama birliklerinin sundukları hizmetin kamu hizmeti niteliğinde olduğu açıktır. Kanun'un ek 1.maddesinin (1) numaralı fıkrasında ise birliğin görev alanında yer alan her su kullanıcısı gerçek ve tüzelkişinin sulama tesisinden faydalanabilmek için o birliğe üye olmak zorunda olduğu belirtilmektedir. Her su kullanıcısı gerçek ve tüzelkişiden ilk üyelik kaydı sırasında bir defaya mahsus olmak üzere kural uyarınca DSİ'nin belirlediği katılım payı tahsil edilmektedir." (§ 272)

"6172 sayılı Kanun'da 7139 sayılı Kanun'la yapılan değişikliklerle sulama birliklerindeki birlik meclisi, yönetim kurulu ve denetim kurulu organları kaldırılmış, birliklerin sadece başkanlıktan oluşacağı kabul edilmiş ve birlikler yeniden yapılandırılmıştır. Dolayısıyla kaldırılan organlarla ilgili düzenlemeleri içeren kural ile yeniden yapılandırma sonucunda en üst yöneticinin görevine son verilebilmesi, alacakların tahsili, gözlemciler ile birlik üyesi olmayan su kullanıcılarının durumuna ilişkin kurallar da yürürlükten kaldırılmıştır. Kanun'un yürürlükten kaldırılan 19. maddesinde birliğe üye olmayan su kullanıcılarının yükümlülüklerini yerine getirmek koşuluyla tesislerden faydalanabilecekleri öngörülmüş iken 6172 sayılı Kanun'a 7139 sayılı Kanun'la eklenen ek 1. madde ile birliğin görev alanında yer alan her su kullanıcısı gerçek ve tüzelkişinin sulama tesisinden faydalanabilmek için o birliğe üye olması gerektiği hükme bağlanmıştır.

Sulama birliklerinin kamu tüzelkişiliğine sahip olduğu, Anayasa'da özel olarak düzenlenmediği ve Anayasa'nın 123. maddesi uyarınca anılan birliklerin teşkilatlarını ve bu bağlamda organlarını belirleme konusunda kanun koyucunun takdir yetkisine sahip olduğu gözetildiğinde anılan takdir yetkisi kapsamında kanun koyucu tarafından kuralla Anayasa'nın 44. maddesinde ifade edilen toprağın verimli olarak işletilmesini koruma ve geliştirme amacına ulaşma bakımından daha etkili ve elverişli görülen farklı bir yapılanma öngörülmesinin sonucu olarak önceki yapılanmaya ilişkin hükümlerin madde metinlerinden çıkarılmasında veya yürürlükten kaldırılmasında Anayasa'ya aykırı bir yön bulunmamaktadır." (§ 315-316).

16. Uyuşmazlık Mahkemesinin 04/05/2015 tarihli ve E.2015/166, K.2015/272 sayılı kararında, özetle;

"sulama işi, bir kamu hizmeti niteliğini taşımakta ise de; ... Sulama Birliği bu hizmeti, ilgili yasaların belirlediği ilkeler ve özel hukuk kurallarına göre yürütmek durumundadır. Su kullanım bedelinin hukuksal dayanağı, kamu gücüne değil iki taraf arasında yapılan sözleşmeye dayanmaktadır. Nitekim, ödemelerin yapılmaması durumunda davalı alacağını, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun hükümlerine göre değil, 2004 sayılı İcra İflas Kanunu hükümlerine göre tahsil etmektedir.Taraflar arasında düzenlenen "Sulama Beyan Sözleşmesi", daha çok tip sözleşme görünümündedir. Hizmetten yararlanan kişinin, sözleşmeyi idareyle birlikte düzenlemesi yerine katılımı söz konusudur. Ancak bu durum, idare ile kişi arasında kurulan özel hukuk ilişkisini kamu hukuku ilişkisine dönüştürmez. Çünkü birçok durumda hizmetin tekel niteliği ve çok kişiye götürülme zorunluluğu, işin, çoğunlukla tip sözleşmeler yoluyla ve kişilerin katılımı ile gerçekleşebilmesini olanaklı kılmaktadır. Ortada davacı ile davalı birlik arasında yapılmış bir sulama beyan sözleşmesine dayalı olarak ortaya çıkan uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine göre çözümlenesi gerekeceğinden, davanın adli yargı yerinde çözümlenmesi gerekmektedir." denilerek, uyuşmazlığa konu davanın çözümünde adli yargının görevli olduğuna hükmedilmiştir.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

17. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın başkanlığında, ÜyelerBirol SONER, Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Nurdane TOPUZ, Ahmet ARSLAN ve Mahmut BALLI'nın katılımlarıyla yapılan 20/06/2022 tarihli toplantısında; dosya üzerinde 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, idari yargı dosyasının Mahkemece, ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

18. Raportör-Hâkim Taşkın ÇELİK'in davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Recep KALKAN ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğuyolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

19. Dava, davacınıntaşınmazları üzerinde ekimi yapılan pamuk bitkisine yeterlisu verilmemesi nedeniyle oluştuğu öne sürülen maddi zararın tazmini istemiyle açılmıştır.

20. Davalılardan Sulama Birliği, yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri doğrultusunda, ülkenin su varlık ve kaynaklarının rasyonel kullanımı maksadıyla kamu tüzel kişiliğini haiz kanunla kurulmuş bir kamu kuruluşudur.

21. Böyle olmakla birlikte, bu kuruluşun kişilere sağladığı hizmete ilişkin işlemlerinin yargısal denetimini yapacak yargı düzenini belirleyebilmek için, işlemin özel hukuk ilişkilerinden mi yoksa kamusal yetkilerin kullanılmasından mı doğup doğmadığının irdelenmesi gerekmektedir.

22. İdarenin yürütmekle yükümlü bulunduğu kamu hizmetine ilişkin olarak uygulamaya koyduğu plan ve projenin hukuka aykırı olduğu nedeniyle iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılacak davalar ile idarenin aynı plan ve projeye göre meydana getirdiği yol, kanal, baraj, suyolları, su şebekesi gibi tesislerin kurulması, işletilmesi ve bakımı sırasında kişilere verdiği zararların tazmini istemiyle idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları muhtel olanlar tarafından açılacak davaların görüm ve çözümünün, iptal ve tam yargı davaları kapsamında yargısal denetim yapan idari yargı yerine ait olduğu, idarece herhangi bir ayni hakka müdahalede bulunulduğu, özel mülkiyete konu taşınmaza kamulaştırmasız el atıldığı veya plan ve projeye aykırı iş görüldüğü iddiasıyla açılacak müdahalenin men'i ve meydana gelen zararın tazmini davalarının ise, mülkiyete tecavüzün önlenmesine ve haksız fiillere ilişkin özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde çözümleneceği, yerleşik yargısal içtihatlarla kabul edilmiş bulunmaktadır.

23. Anayasanın 125. maddesinin son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu kurala bağlanmış olup, bununla birlikte idarenin yürütmekle görevli olduğu bir hizmetin kuruluşunda, düzenlenişinde veya işleyişinde nesnel nitelikli bozukluk, aksaklık veya boşluk olarak tanımlanabilen hizmet kusurunun hizmetin kötü işlemesi veya hiç işlememesi hallerinde gerçekleştiği ve bunun idarenin tazmin yükümlülüğünün doğmasına yol açtığında kuşku bulunmamaktadır.

24. Dosyanın incelenmesinden; davacının Siirt İli, Kurtalan İlçesi, Gözpınar Beldesi'nde çiftçilik yapmakta olduğu, 2018 tarım sezonunda kiracı olarak kullandığı ... ada, ... parsel, ... ada, ... parsel ile .... ada, ... ve .... parsel sayılı taşınmazlar üzerinde ekimi yapılan pamuk bitkisine yeterli su verilmemesi nedeniyle oluştuğu iddia edilen zararın tazmini istemiyle adli ve idari yargı yerlerinde dava açtığı; İdare Mahkemesinceyapılan ara kararlarına tarafların verdiği cevaplara göre; dava konusu parsellere yönelik olaraktaraflar arasındasözleşme imzalanmadığı, davacının sulama beyan başvurusunun bulunmadığıanlaşılmıştır.

25. Bu durumda açılan davanın, taraflar arasında yapılan sözleşme hükümlerine göre değil idarenin plan ve proje kapsamında yürütmekle yükümlü bulunduğu kamu hizmetine ilişkin olarak kurulmuş bir işleme karşı ya da bu nitelikteki işlem ve eyleminden doğan zararların tazminine yönelik olarak 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1. maddesinde belirtilen dava türlerinden olması nedenleriyle, uyuşmazlığın İdari Yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

26. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak; Siirt İdare Mahkemesinin 25/03/2022 tarihli ve E.2020/704 sayılı başvurusunun reddi gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Siirt İdare Mahkemesinin 25/03/2022 tarihli ve E.2020/704 sayılı BAŞVURUSUNUN REDDİNE,

20/06/2022 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Birol	Nilgün	Doğan
TOPAL	SONER	TAŞ	AĞIRMAN

Üye	Üye	Üye
Nurdane	Ahmet	Mahmut
TOPUZ	ARSLAN	BALLI